

PANDEMİ POPÜLİZMİN SONUNU GETİREBİLİR Mİ?
BATI AVRUPA'DAKİ POPÜLİST RADİKAL SAĞ
PARTİLER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

İbrahim SAYLAN*

Makale Geliş Tarihi-Received: 22.05.2021
Makale Kabul Tarihi-Accepted: 20.11.2021
DOI: 10.37093/ijisi.956052

783

IJSI 14/2
Aralık
December
2021

ÖZ

Popülist radikal sağ partiler günümüzde Batı Avrupa siyasetinin dikkate değer aktörlerinden birine dönüşmüştür. Dışlayıcı kimlik tanımı ve otoriter siyasal yönelimleri nedeniyle demokratik sistemler açısından bir tehdit oluşturan bu partilerin yükselişi talep ve arz temelli etmenlere dayandırılırken, krizlerin bu yükselişe olumlu katkı sağladığına ilişkin yaygın bir kabul vardır. Ancak, ekonomik ve siyasal krizler söz konusu olduğunda bu tezi destekleyecek pek çok örnek olmasına karşın, bir sağlık krizi olarak ortaya çıkan COVID-19 pandemisinin popülist partiler açısından yaygın ve düzenli şekilde aynı olumlu etkiyi yapmadığı görülmektedir. Hatta bu gözlemden yola çıkarak, pandeminin popülizmin sonunu getirmekte olduğuna varan abartılı yorumlar yapılmaktadır. Bu çalışmada, pandeminin yarattığı sağlık krizinin popülist radikal sağ partilerin söylem ve politikaları açısından yol açtığı zorluklar ve söz konusu partilerin krize verdikleri tepkilerin yanı sıra, yeni koşulların bu partilerin siyasi gelecekleri üzerindeki olası etkileri ele alınmaktadır. Bu amaçla, Almanya'dan AfD (Alternative für Deutschland – Almanya için Alternatif), Fransa'dan RN (Rassemblement National – Ulusal Birlik), İtalya'dan Lega

* Dr. Öğr. Üyesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, İzmir/Türkiye. ibrahim.saylan@deu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7395-9963>.

(Birlik Partisi), İspanya'dan Vox (Ses Partisi) ve Hollanda'dan PVV (Partij voor Vrijheid – Özgürlük Partisi) incelenmektedir. Bu çalışma göstermektedir ki pandeminin yarattığı sağlık krizi popülist radikal sağ partileri siyaseten zora sokmuş görünse de onları etkisizleştirecek nitelikte değildir. Aksine, mevcut yapısal sorunları derinleştirmesi nedeniyle pandeminin bu partileri orta ve uzun vadede daha da güçlendirmesi beklenebilir.

Anahtar Kelimeler: Popülizm, Batı Avrupa, Pandemi, Kriz, Demokrasi.

**COULD THE PANDEMIC GIVE AN END TO POPULISM?
AN EVALUATION OF POPULIST RADICAL RIGHT
PARTIES IN WESTERN EUROPE**

ABSTRACT

Populist radical right parties have become one of the significant actors of contemporary European politics. These parties are considered to threaten democratic systems due to their exclusionary notion of identity and authoritarian political tendencies. While their rise is explained either through demand- or supply-side factors, there is a widespread consensus that crises positively contribute to these parties. Indeed, there are many examples which support this thesis in the cases of economic and political crises; however, in the case of a health crisis such as the COVID-19 pandemic, it looks as this new kind of crisis has not generated common and constant positive conditions for populist parties to exploit. Some scholars even argue that the pandemic is bringing the end of populism. This study seeks to explore impediments caused by the health crisis to the discourses and policies of populist radical right parties as well as their responses to the crisis and the possible impact of the pandemic on the political prospects of the parties. To analyze these issues, this article examines AfD (Alternative für Deutschland – Germany), RN (Rassemblement National – France), Lega (Italy), Vox (Spain), and PVV (Partij voor Vrijheid – the Netherlands). This research shows that although the COVID-19 crisis has posed some significant challenges to populist radical right parties, it was not able to marginalize them. On the contrary, the pandemic which is deepening existing structural problems is likely to empower these parties in the medium and long term.

Keywords: Populism, Western Europe, Pandemic, Crisis, Democracy.

785

IJSI 14/2
Aralık
December
2021

GİRİŞ

Dünyanın pek çok yerinde olduğu gibi Batı Avrupa siyasetinde de popülizm uzun süredir yükseliş içerisinde bulunmaktadır. Özellikle popülist radikal sağ partilerin oy oranlarında gözlenen kayda değer artışlar ve söz konusu partilerin ülke siyasetleri üzerinde artan etkileri popülizmin günümüz Batı Avrupa siyasetinin kilit kavramlardan birine dönüştüğünü göstermektedir. Bu nedenle, son yıllarda Batı Avrupa siyasetinde popülizmin yeri ve önemi üzerine yapılan bilimsel çalışmaların sayısında dikkat çekici bir artış olmuştur. Popülizmin doğası ile birlikte, popülist radikal sağ partilerin yükseliş nedenleri ve mevcut siyasal sistemler üzerindeki etkileri bu alanda yapılan çalışmaların başlıca araştırma sorularını oluşturmaktadır. Bu çalışmaların büyük bir çoğunluğunda popülizm demokrasiye yönelik bir tehdit olarak görülmektedir (Absts, Rummens, 2007; Kalaycioğlu, 2021). Bu çerçevede, hem popülizm olgusunu açıklamak hem de özellikle popülist radikal sağın demokratik siyaset üzerinde yarattığı tahribatın önüne geçmek için popülizmin yükselişine zemin hazırlayan etmenlerin tespit edilmesine literatürde özel önem verilmektedir.

Popülist radikal sağ partilerin yükselişini ve seçim başarılarını açıklamada seçmen tarafındaki değişim ve beklentilere odaklanan talep temelli yaklaşımın yanı sıra, siyasal fırsat yapısı ile popülist partilerin program, örgüt ve liderlik özelliklerini ön plana çıkararak arz temelli yaklaşım dikkat çekmektedir. Öte yandan, popülizmi açıklarken başvurdukları temel değişkenler yönünden birbirinden ayrılan bu iki yaklaşımın, krizlerin popülistlerin siyasi başarılarına olumlu etki yaptığı konusunda görüş birliği içerisinde oldukları görülmektedir. 2008 küresel finans krizi, 2009 Avro krizi, 2011’de başlayıp başarısızlığa uğrayan Arap Baharı sonrası Avrupa ülkelerine yönelen göç dalgasıyla yaşanan sığınmacı krizinin popülist radikal sağ partilere yarar sağladığı literatürde geniş kabul görmektedir (Moffitt, 2015; Kriesi, Pappas, 2015; Art, 2018). Ancak, COVID-19 krizi, krizler ile popülizm arasındaki ilişkiye dair genel kabullerin sorgulanmasına yol açmıştır. Çünkü ekonomik ve siyasal krizlerden farklı olarak, bir sağlık krizi olarak ortaya çıkan COVID-19 pandemisinin popülist partiler açısından yaygın ve düzenli şekilde aynı olumlu etkiyi yapmadığı gözlenmektedir. Hatta bu süreçte söz konusu partilere olan seçmen desteğindeki düşüşlerden hareketle,

*Pandemi Popülizmin Sonunu Getirebilir mi? Batı Avrupa'daki Popülist
Radikal Sağ Partiler Üzerine Bir Değerlendirme*

pandeminin popülizmin sonunu getirmekte olduğuna varan abartılı yorumlar yapılmaktadır.¹

Bu çalışma, bir sağlık krizine yol açan COVID-19 pandemisinin popülist radikal partiler üzerindeki etkilerini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Öncelikle, popülist radikal sağ partilerin yükselişine yönelik farklı yaklaşımlar ışığında krizlerin bu yükselişteki rolü incelenmekte, ardından süregiden sağlık krizinin özgül yönleri vurgulanmaktadır. Bu özgüllükler ışığında, söz konusu partilerin sağlık krizine ve ülkelerindeki hükümetlerin uyguladıkları politikalara yönelik verdikleri farklı, değişken ve çelişkili tepkilerin popülist radikal sağ siyaset açısından yarattığı zorluklar incelenmektedir. Bu çerçevede, pandemi sürecinde bu partilere olan seçmen desteğinin düşmesine yol açan başlıca nedenler ortaya konmaktadır. Çalışmanın son kısmında ise, beklentilerin aksine COVID-19 krizinin popülist radikal sağ partilerin sonunu getirmekten uzak olduğu, hatta salgının başladığı 2020 Baharından bu yana derinleşmekte olan yapısal sorunlar nedeniyle bu partilerin orta ve uzun vadede daha da güç kazanabileceği iddia edilmektedir.

Pandeminin popülist radikal sağ partiler üzerindeki etkisini araştırmak üzere Almanya'dan AfD (*Alternative für Deutschland* - Almanya için Alternatif), Fransa'dan RN (*Rassemblement National* - Ulusal Birlik), İtalya'dan Lega (Birlik Partisi), İspanya'dan Vox (Ses Partisi) ve Hollanda'dan PVV (*Partij voor Vrijheid* - Özgürlük Partisi) seçilmiştir. Bu örneklerin seçilmesinin birkaç nedeni bulunmaktadır.

¹ Örneğin bakınız: Wolf, Martin (2020). "Coronavirus Could Kill off Populism," *Financial Times*, 29 Haziran 2020, <https://www.ft.com/content/3bcf2b5e-e5f1-48e4-bb15-cd29615a9198> (Erişim Tarihi 02.04.2021). Bu türden yorumların yapılmasında ABD başkanı Trump'un 2020 başkanlık seçimlerini kaybetmesinin de etkisi bulunmaktadır. Trump'ın pandemiyi ciddiye almamaktaki ısrarı sonucu ABD'de ortaya çıkan yüksek vaka ve can kaybı sayılarının seçimleri kaybetmesinde önemli etkisi olmuştur. Bu konuda ayrıntılı bir analiz için bakınız: Dawsey, Josh (2021). "Poor Handling of Virus Cost Trump His Reelection, Campaign Autopsy Finds", *The Washington Post*, 2 Şubat 2021, https://www.washingtonpost.com/politics/poor-handling-of-virus-cost-trump-his-reelection-campaign-autopsy-finds/2021/02/01/92d60002-650b-11eb-886d-5264d4ceb46d_story.html (Erişim Tarihi 02.04.2021).

Talep temelli yaklaşımda ve krizlerle popülizmin ilişkisine dair açıklamalarda ekonomik etmenlerin ağırlıklı yeri bulunmaktadır. Örneklerin seçildiği ülkeler Avrupa Birliği'nin beş büyük ekonomisi konumunda bulunan ve Batı Avrupa siyaseti içinde ağırlıklı konumları olan ülkelerdir.² Ayrıca, vaka ve can kaybı sayılarının da gösterdiği gibi, başta İtalya, İspanya ve Fransa olmak üzere, söz konusu ülkelerin tamamı pandeminin başlangıcından itibaren halk sağlığının korunması konusunda ciddi darbelere maruz kalmışlardır.³ Almanya ve İspanya ise popülist radikal sağ dalganın etkilerinin yakın zamanda görülmeye başlandığı ve trajik faşizm geçmişleri nedeniyle bu tür hareketlerin ayrı bir tedirginlik yarattığı ülkeler arasındadır. Almanya, Fransa, İtalya, İspanya ve Hollanda'da faaliyet gösteren daha başka popülist radikal sağ partiler bulunsa da, seçilen örnekler ülkelerinde popülist radikal sağ ideolojinin başlıca temsilcileri konumundadır. Araştırma sorularına cevap ararken, parti liderlerinin açıklamalarından, partilerin kriz sürecinde yayınladığı raporlardan, hükümet görev onayları ile siyasal partilere olan seçmen desteğini ölçmeye yönelik pandemi öncesinde ve pandemi sürecinde gerçekleştirilen kamuoyu araştırmalarından yararlanılmıştır.

1. POPÜLIST RADİKAL SAĞIN YÜKSELİŞİ VE KRİZLERİN ETKİSİ

Popülist radikal sağ partilerin pandemi sürecinde yaşadığı zorlukları ideoloji ve söylem ile krizin yarattığı reel durum arasındaki gerilimlere bakarak açıklamak mümkündür. Bu nedenle, öncelikle söz konusu partilerin ideolojik özelliklerine ve söylem öğelerine kısaca bakmak yerinde olacaktır. Ardından yükseliş nedenlerine ilişkin başlıca yaklaşımları ortaya koyup, krizlerin bunlar içerisindeki yerini tespit etmek gerekmektedir. Böylelikle, sağlık krizinin özgün özellikleri ışığında popülist radikal sağ partiler açısından yarattığı zorluklar bütünlüklü bir şekilde analiz edilebilir. Ayrıca, bu türden

² 2020 yılı Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla rakamlarına göre sırasıyla Almanya, Fransa, İtalya, İspanya ve Hollanda AB'nin en büyük beş ekonomisini oluşturmaktadır. Bakınız: <https://www.statista.com/statistics/685925/gdp-of-european-countries/> (Erişim Tarihi 02.04.2021).

³ İlgili ülkelerdeki vaka ve can kaybı sayıları için bakınız: <https://www.ecdc.europa.eu/en/cases-2019-ncov-eueea> (Erişim Tarihi 18.08.2021).

Pandemi Popülizmin Sonunu Getirebilir mi? Batı Avrupa'daki Popülist Radikal Sağ Partiler Üzerine Bir Değerlendirme

bir analitik çerçeve, seçmen desteğinde pandemi başlangıcından bu yana gözlemlenen gerilemenin sürekli mi yoksa geçici mi olduğunu açıklamaya da yardımcı olabilir.

Popülist radikal sağ partiler söylemlerini ince çekirdekli bir ideoloji olarak tanımlanabilecek üç bileşenli popülist radikal sağ ideoloji çerçevesinde oluşturmaktadır. (Mudde, 2007 ve 2017). Popülizm “saf ve erdemli halk” ile “yozlaşmış elit” karşıtlığından hareketle, egemenliğin yeniden halka verilmesini talep etmektedir. Kendilerini halkın temsilcisi ve gerçek demokratlar olarak sunan popülistler, etno-kültürel temelde homojen bir ulus tanımını savunmaktadır. Biz’den olmayanı dışlayan bu yerlici (“*nativist*”) anlayış, göçmenleri ve azınlıkları kültürel bir tehdit olarak algılamaktadır. Ayrıca, atalarının büyük zorluklarla yarattığı ulusal zenginliğin nimetlerinden sadece “ulusun öz evlatlarının” yararlanması gerektiği iddiasıyla refah şovenizmine ulaşmaktadır. Popülizm ve yerliliğin yanı sıra, popülist radikal sağ ideolojinin üçüncü bileşeni otoriterliktir. Demokrasinin temel kurum ve mekanizmalarını değersizleştirip, liderle seçmen arasında doğrudan iletişimi esas alan bu anlayış, her türlü çoğulculuğu hiçe sayan otoriter bir yönetim anlayışını savunmaktadır (Müller, 2016).

Popülist radikal sağ partiler ideolojileriyle uyumlu olarak, siyasal söylemlerini sosyo-ekonomik zorluklar ve sosyo-kültürel tehditler üzerine inşa etmektedir. Bu çerçevede, öncelikle göç sorunu, daha sonra ulusal egemenliği tehdit ettiği iddia edilen Avrupa Birliği (AB), ve nihai olarak başta işsizlik ve alım gücünün düşmesi olmak üzere yaşanan ekonomik sıkıntılar ile “yozlaşmış elitlerin” bu sorunların ortaya çıkmasındaki rolü ve bunların çözülmesi konusundaki etkisizliği bu partilerin söylemlerinin temel öğelerini oluşturmaktadır (van Kessel, 2015).

Popülist radikal sağ ideoloji partilerin söylemlerine yön verirken, politika önerileri de söylem öğelerine göre şekillenmektedir. “Homojen ulus” miti yerliliğin altını doldurmak, kültürel kimlik konusundaki endişeleri ve politika önerilerini meşrulaştırmak için kullanılmaktadır. “Yozlaşmış elitler” söylemi bu partileri popülist yapan başlıca iki unsurdan birisidir. Diğer öğe ise, egemenliğin gerçek sahibi olan halka iade edilmesidir ki bu hedef mevcut yönetici elitlerin hâkimiyetine son vermenin yanı sıra, AB ile ilişkilerin yeniden düzenlenmesini gerektirmektedir. Bu bağlamda, Avrupa

789

IJSl 14/2
Aralık
December
2021

bütünleşmesine şüpheyle yaklaşan bu partiler egemenlikçi bir anlayışı savunmaktadırlar. Küreselleşmeye ve ulus-üstü bir yapılanmaya karşı halk egemenliğinin yeniden sağlanabilmesi için ulus devletlerin yeniden güçlendirilmesini önermektedirler. Bu amaçla, sınır kontrollerinin sıkılaştırılmasının ve gerektiğinde ekonomik korumacılığın uygulanmasının en doğru yol olduğunu düşünmektedirler. Bu çerçevede, bu partilerin çoğu Avrupa şüpheci politikalar izlemekte ve bu bağlamda, Avro'dan çıkmayı ve AB'nin ise hükümetler arası bir örgüt olarak yeniden yapılandırılmasını ya da gerekirse ülkelerinin AB üyeliğinin sonlandırılmasını talep etmektedirler (Vasilopoulou, 2011).

790

IJSI 14/2
Aralık
December
2021

Popülist radikal sağ partilerin söylemlerinin cezbediği seçmen sayısında 1980'lerden beri devam eden ve 2000'lerin başından beri hızlanan bir yükseliş dikkati çekmektedir. Popülist radikal sağ partilerin yükselişi açıklanırken genellikle talep ya da arz temelli yaklaşımlar benimsenmektedir (Eatwell, 2003). Talep temelli yaklaşım, seçmenlerin siyasal sisteme yönelik talep ve beklentilerindeki değişimleri yükselişin temel nedeni olarak görmektedir. Bu çerçevede, işsizlik ve gelir dağılımındaki eşitsizlikler gibi sosyo-ekonomik etmenler ile birlikte, özellikle göç kaynaklı kültürel kimlik endişelerinin önemi vurgulanmaktadır (Betz, Johnson, 2004). Talep temelli yaklaşım çerçevesinde öne sürülen diğer önemli bir tez ise, popülistlerin başarısını mevcut siyasal sistemin meşruiyet üretmekte yaşadığı zorluklarla ilişkilendirmektedir. Bu konuda, özellikle ana akım partilerin 'kartelleşmesi' ciddi bir sorun oluşturmaktadır; çünkü ana akım partiler toplumsal çıkarların temsili ve bunların karar alma süreçlerine yansıtılması gibi asli işlevlerinden uzaklaşmışlar, kendi çıkarlarını önceleyen örgütlere dönüşmüşlerdir. Sağ ve sol ekseninde parti aidiyetleri zayıflayan, mevcut siyasal sisteme ve yönetici elitlere gittikçe yabancılaşan kitleler ise çıkar ve taleplerine karşılık verecek yeni siyasal arayışlara yönelmişlerdir (Roberts, 2017).

Arz temelli yaklaşım ise anayasa, yasalar, seçim sistemi ve ana akım partilerin popülist partilere yaklaşımı gibi siyasal-kurumsal etmenleri öne çıkarmaktadır. Buna göre, elverişli siyasal fırsat yapısına sahip olup olmaması, popülist radikal sağ partilerin başarısında kritik bir öneme sahiptir. Örneğin, Batı Avrupa ülkelerindeki azami % 5 seçim barajıyla birlikte uygulanan nispi seçim sistemi popülistler dâhil olmak üzere ana akıma alternatif siyasal partilerin seçim başarılarına olanak tanımaktadır (Mudde, 2016: 20). Anayasa ve yasaların radikal

Pandemi Popülizmin Sonunu Getirebilir mi? Batı Avrupa'daki Popülist Radikal Sağ Partiler Üzerine Bir Değerlendirme

sağ siyasetin yaygınlaşmasına karşı aldığı önlemler ile ana akım partilerin radikal sağ siyasete karşı uyguladıkları güvenlik kuşağı siyaseti (*cordon sanitaire*) de yine siyasal fırsat yapısının birer ögesi konumundadır. Tarihsel deneyimlerle şekillenen bu önlemlerin varlığı ve derecesi sadece siyasal amaçlar için şiddet kullanımını meşrulaştıran radikal sağ partilerin/hareketlerin değil, demokratik yöntemlere bağlı olduklarını ilan eden popülist radikal sağ partilerin de faaliyetlerini sınırlayıcı ve meşruiyetlerini seçmen gözünde şüpheli kılan etkiler yaratmaktadır. Bu konuda, Almanya Batı Avrupa bağlamında en bilindik örneklerden birisidir (Aknur, 2020: 436-437). Siyasal fırsat yapısı çerçevesinde, ana akım medyanın popülist radikal sağ partilere ne sıklıkla ve ne şekilde yer verdiği de diğer önemli bir etmen olarak görülmektedir (Mazzoleni, 2008).

Arz temelli yaklaşımın diğer bir boyutu ise popülist radikal sağ partilerin siyasal fırsat yapısını ne şekilde kullandıkları ile ilgilidir. Örneğin, de Lange'ye (2007) göre, ülkelerinde ve Avrupa düzeyinde siyasetin birer 'aktörü' konumunda olan bu partiler, programları gittikçe birbirine benzeyen ana akım partilerden farklı olarak, "seçim kazanan formüle" ulaşmaları sayesinde ciddi seçim başarılarına ulaşmışlardır. Bu partiler ana akım partiler tarafından ihmal edilen konuları başarıyla işleyerek, özellikle sıkılaştırılmış göç ve korumacı ekonomi politikaları önerileriyle seçmeni cezbetmeyi başarmışlardır. Popülist radikal sağın seçim başarılarını ilgili partilerin özelliklerine odaklanarak açıklayan tezler, parti programlarının nitelikleriyle ya da örgütsel becerilerle sınırlı değildir. Bu kapsamda, ilgili partilerde karizmatik liderliğin varlığı da seçim başarısı açısından kilit önemde görülmektedir. Popülizmi bir ideolojiden çok, bir siyaset yapma şekli olarak gören yaklaşımlarda liderlik etmeni daha çok önem kazanmaktadır (Weyland, 2017).

Siyasal fırsat yapısı ile popülist radikal sağ partilerin programlarına, liderlik özellikleri ile uyguladıkları stratejilere yoğunlaşan arz temelli yaklaşımın siyasal yönünü tamamlayıcı özellikte olan, kültürel fırsat yapısının önemini vurgulayan çalışmalar da söz konusudur. Buna göre, popülist radikal sağ söylemin faşist ideolojiyle paralelliklerinden hareketle, Batı Avrupa ülkelerinde özellikle faşizm dönemiyle ne denli hesaplaşabildiği sorgulanmaktadır. Bu çerçevede, popülist radikal sağ partilerin söylemlerini halka benimsetebilmeleri konusunda ilgili ülkelerde elverişli kültürel fırsat yapısının olup olmadığı araştırılmaktadır (Caramani, Manucci, 2019). Öte yandan,

791

IJSl 14/2
Aralık
December
2021

son zamanlarda popülizmin yükselişi konusunda bütünlüklü bir analize ulaşabilmek için talep ve arz temelli bu iki farklı yaklaşımın bir sentezine ihtiyaç duyulduğuna dair anlayış daha fazla destek bulmaktadır (Mols, Jetten, 2020; Aknur, Saylan, 2021).

Yükselişi açıklarken farklı temel değişkenleri öne çıkarmalarına karşın, talep ve arz temelli yaklaşımlar popülist partilerin yükselişinde konjonktürel faktörlerin, özellikle ekonomik ve siyasal krizlerin kritik bir önemi olduğu konusunda uzlaşmaktadır (Saylan, 2021). Örneğin, 2008 küresel finans krizi ve ardından yaşanan Avro bölgesi krizi sonrasında uygulanan kemer sıkma politikalarının yol açtığı toplumsal tepkiler ve siyasal arayışlar sadece sağ değil, sol ve sol/liberal popülistlerin yükselmesinde etkili olmuştur. İtalya’da Beş Yıldız Hareketi ile İspanya’da Podemos’un ortaya çıkması ve partileşen bu hareketlerin kısa sürede önemli başarılar elde etmesi, yine aynı süreçte Yunanistan’da Syriza’nın güç kazanması bu görüşü desteklemektedir (Kotroyannos vd., 2018). Ayrıca, Arap Baharı sonrası siyaseten istikrarsızlaşan, iç savaşa sürüklenen Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkelerinden gelen sığınmacı akımlarının yarattığı siyasi ve sosyal kriz de popülist radikal sağ partilerin yükselişine katkı sağlamıştır. Kontrolsüz ve kitlesel nüfus hareketleri Avrupa halkları arasında kültürel kimlik ve güvenlik endişelerini körüklemiştir. Söz konusu endişeler Almanya’da 2017 yılında AfD’nin federal parlamentoya girmesine, Danimarka, İsveç, Norveç ve Finlandiya gibi Kuzey Avrupa ülkelerinde popülist radikal sağ partilerin ciddi oy artışları yakalamasına yardımcı olmuştur (Widfelt, 2018; Rooduijn, 2018).

Peki, krizler bu çalışmada örnek olay olarak seçilen partilerde nasıl etkiler yaratmıştır? Sağlık krizinin etkilerine bakmadan önce kısaca bu partileri tanıyıp, bundan önceki krizlerden nasıl etkilendiklerine bakmak yararlı olacaktır.

2. ÖRNEK OLAY İNCELEMELERİ: SEÇİM BAŞARILARI VE KRİZLER

Bu çalışmada ele alınan beş parti içerisinde en eskisi Ulusal Cephe (*Front National*) adıyla 1972 yılında kurulup, 2018 yılında Ulusal Birlik (*Rassemblement National*) adını alan RN, en yenileri ise ikisi de 2013 yılında kurulan AfD ve Vox’tur. 1990’lardan bu yana İtalyan

Pandemi Popülizmin Sonunu Getirebilir mi? Batı Avrupa'daki Popülist Radikal Sağ Partiler Üzerine Bir Değerlendirme

siyasetinin yerleşik aktörlerinden birine dönüşen Lega ise, ulusal düzeyde koalisyon hükümetlerinin bir parçası olarak iktidar tecrübesine sahip tek partidir. PVV hükümet kurma süreçlerinde dışarıdan verdiği desteklerle Hollanda siyasetinde zaman zaman kritik roller üstlenmeyi başarmıştır. Tablo 1'de görüldüğü gibi bu partilerin hepsi son ulusal seçimlerde önemli oy oranlarına ulaşmışlardır. Yakın zamana kadar, Almanya ve İspanya bu tablonun dışında yer alırlarken, Almanya'da AfD'nin 2017 yılında ve İspanya'da Vox'un Kasım 2019'da elde ettiği seçim başarıları popülist radikal sağın Batı Avrupa geneline yayılmakta olduğunu göstermiştir. Trajik faşizm tecrübelerine sahip bu ülkelerdeki bu yöndeki gelişmeler demokrasinin tehdit altında olduğu algısını daha da güçlendirmiştir.

Tablo 1: Avrupa Birliği'nin En Büyük Beş Ekonomik Gücü Konumundaki Ülkelerde Başlı Çeken Popülist Radikal Sağ Partiler ve Son Üç Ulusal Seçimde Aldıkları Oy Oranları.

Ülke	Parti	Son Üç Ulusal Seçimde Aldığı Oy Oranı (%)
Almanya	<i>Alternative für Deutschland</i> (AfD) - Almanya için Alternatif	4,7 (2013); 12,6 (2017)*
Fransa	<i>Rassemblement National</i> (RN) - Ulusal Birlik	4,3 (2007); 13,6 (2012); 13,2 (2017)
İtalya	<i>Lega (Nord)</i> - Birlik Partisi	8,3 (2008); 4,1 (2013); 17,4 (2018)
İspanya	<i>Vox - Ses</i>	0,2 (2016); 10,3 (Nisan 2019); 15,1 (Kasım 2019)
Hollanda	<i>Partij voor de Vrijheid</i> (PVV) - Özgürlük Partisi	10,0 (2012); 13,1 (2017); 10,8 (2021)

Kaynaklar: <http://www.parl.gov.org/documentation/country/> ve <http://psephos.adam-carr.net/kaynaklarından> yazar tarafından derlenmiştir (Erişim Tarihi 30.05.2021). *2013 yılında kurulan AfD federal düzeyde henüz iki seçime katılmıştır.

Avrupa Birliği'nin en büyük beş ekonomisini oluşturan ve Birlik içerisinde siyaseten ağırlıkları olan Almanya, Fransa, İtalya, İspanya ve Hollanda'da seçmenlerin kayda değer bir kısmını cezbetmeyi bilen

793

IJSl 14/2
Aralık
December
2021

bu partiler, Batı Avrupa'daki popülist radikal sağ söyleme özgü dört temel meselenin (ulusal kimlik ve göç, Avrupa bütünleşmesi, yozlaşma ve ekonomik sıkıntılar) bir ya da birkaçını seçmenlerinin gözünde inandırıcı bir şekilde işlemeyi başarmışlardır. Ulusal kimlik ve göç ile AB'yle ilgili konular son yıllarda özellikle ön plana çıkmaktadır. Söz konusu konulara ilişkin parti söylemleri ile bu partileri destekleyen seçmenlerin görüşleri arasındaki örtüşme oldukça yüksektir. Örneğin, "AB hakkındaki görüşünüz nedir?" sorusuna bu partilerin seçmenleri yüksek oranda olumsuz cevap vermektedir. Bu oran, AfD'de % 76, RN'de % 58, PVV'de % 71 ve Lega'da % 63'tür. Lega seçmenlerinin % 67'si, Vox seçmenlerinin % 59'u, PVV seçmenlerinin % 46'sı, AfD seçmenlerinin % 60'ı ise ülkelerinde yaşayan Müslümanlar hakkında olumsuz görüşe sahip olduklarını belirtmektedirler (Devlin, Mordecai, 2019).

Sosyo-ekonomik zorluklar ve sosyo-kültürel tehditler üzerinden siyaset yapan bu partiler, ekonomik ve siyasal krizleri de lehlerine kullanmayı bilmişlerdir. Örneğin, Avro karşıtı bir parti olarak ortaya çıkan AfD, Merkel hükümetinin Suriyeli mülteciler için uyguladığı açık kapı politikasının Alman kamuoyunda oluşturduğu tepkiden yararlanmıştı. 2017 yılında yapılan federal seçimlerde "göç meselesine" sahip çıkarak, gözle görülür bir atılım yapmış ve II. Dünya Savaşı sonrası dönemde Federal Parlamento'ya giren ilk popülist radikal sağ parti olmayı başarmıştır (BBC, Eylül 2017). Kontrolsüz göçün ilk durakları konumundaki İtalya ve İspanya'da da popülist partiler kültürel kimlik endişelerini ustalıkla kullanmışlardır. İslam'ın Avrupa değerleri ile uyumlu olmadığını savunan Lega lideri Matteo Salvini sert tedbirlerle İtalya'yı Müslüman mülteci akınından ve "İslam tehdidinden" koruyacağını ilan etmiştir (King, 2017). Vox lideri Santiago Abascal da İspanya'da son yıllarda artış gösteren göç karşıtlığı konusunu öne çıkarmıştır. Bu bağlamda, 1492'de son Endülüs devletinin yıkılmasıyla başarıya ulaşan İber yarımadasındaki Müslüman varlığını sona erdiren 'Yeniden Fetih' hareketine atıfla, Avrupa'nın bugünkü kimliğini İspanyollara borçlu olduğunu savunmuştur (Gonzalez Enriken, Rinken, 2021; Ghiles, 2019). İslam'ın totaliter bir ideoloji olduğunu iddia eden Geert Wilders liderliğindeki PVV de 2015 göç dalgasının körüklediği kültür kimlik endişelerinin etkisiyle 2012'de % 10 olan oy oranını 2017'de % 13,1' yükseltmiştir (Morison, 2017). Dolayısıyla, daha önce ekonomik krizde gözlemlendiği gibi, mülteci krizi de popülist radikal sağ partilerin seçim başarılarına katkı sağlamıştır.

Ancak, ekonomik, siyasal ve sosyal nitelikteki bu krizlerden farklı olarak, bir sağlık krizi olarak ortaya çıkan COVID-19 pandemisi popülist partiler açısından fırsattan çok bir dizi sorunu beraberinde getirmiştir. Söz konusu partilerin çoğu bu krizde bocalamış ve kendileri için uygun siyasal pozisyonu belirlemede ciddi zorluklar yaşamışlardır. Normalde krizleri fırsata çevirip, seçmen desteğini artıran bu partiler, bu kez kendilerine olan seçmen desteğindeki düşüşlerle yüzleşmek durumunda kalmışlardır.

3. SAĞLIK KRİZİNİN ÖZGÜLLÜĞÜ VE POPÜLİST RADİKAL SAĞ PARTİLERİN TEPKİLERİ

Bir krizin popülist radikal sağ partiler için fırsat değil, sorun yaratması alışılmadık bir durumdur; bu durum ise, pandeminin yol açtığı sağlık krizinin kendine has özellikleri ile açıklanabilir (Bobba, 2021). Öncelikle, pandemi kamu sağlığı açısından bilimsel bilginin önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Virüsle mücadelede ihtiyaç duyulan politikaların üretilmesi ve uygulanması konusunda bilim kurulları yoluyla uzmanlar önemli roller üstlenmiş ve medyada sık sık boy göstermişlerdir. Anti-elitist tutumlarının bir yansıması olarak, popülistlerin uzman görüşlerini küçümseme eğilimine girecekleri tahmin edilse de ABD'de Donald Trump ve Brezilya'da Jair Bolsonaro gibi birkaç lider hariç popülistler genel olarak pandemi hakkındaki uzman görüşlerini dikkate almayı seçmişler ya da en azından öyle görünmeye dikkat etmişlerdir. Sağlık krizinin yönetiminin dayattığı koşullar altında "yozlaşmış" oldukları iddia edilen elitlerin bir parçası olan uzmanların görüşlerinin önemsenmek zorunda kalınması, bu süreçte popülizmin anti-elitist söylemini zora sokmuştur.

İkinci olarak, kitlelerin kriz zamanlarında mevcut iktidar etrafında toplanma eğilimi ("the rally-round-the flag effect") bir kez daha etkisini göstermiştir.⁴ Pandemi ile mücadele için sokağa çıkma yasakları dâhil hükümetlerin uyguladıkları sert önlemler halkların büyük bölümü tarafından desteklenmiştir. Hükümet liderlerine olan kamuoyu desteğinde belirgin artışlar yaşanmıştır (Högl, Hackenesh, 2020;

⁴ Dünya tarihinden çeşitli örnekler eşliğinde, toplumların salgın dönemlerinde gösterdikleri ortak korku ve tepkileri saptayan yazısı için bakınız: Yumul, Arus (2021). "Yine Bir Salgın, Yeni Bir Salgın". *İnsan & İnsan*, 28, 13-31.

Taylor, 2021). Bayrak etrafında toplanma etkisini gözlemleyen popülistler, zor zamanda hükümetin salgınla mücadele önlemlerini eleştirerek sorumsuz davrandıkları izlenimini yaratmamak için özellikle krizin ilk zamanlarında genellikle sessiz kalmayı ya da hükümet politikalarını desteklemeyi tercih etmişlerdir.

Ancak, kısa bir süre sonra bu partilerin büyük çoğunluğu hükümet politikalarını açıkça eleştirmeye, protesto etmeye girişmişlerdir. Normalde krizlerden beslenen popülistler bu kez farklı bir tutum izleyip, pandeminin yarattığı sağlık krizinin abartıldığını iddia etmeye yönelmişlerdir (Brubaker, 2021). Hükümetlerin aldıkları önlemlerin şeffaf olmadığını, kişisel özgürlüklere zarar verdiğini ve ekonomik yıkım yarattığını savunmaya başlamışlardır (Meyer, 2021). İlginçtir ki söylemleri ve politika önerileri dikkate alındığında otoriterlik yanlısı siyasal eğilimleri ile öne çıkan bu partiler, pandemi sürecinde sık sık siyasi haklar ve kişisel özgürlükler temelinde demokrasinin önemini vurgulamışlardır. Örneğin Vox, Sanchez hükümetinin salgına karşı aldığı önlemlerin temel hak ve özgürlükleri ihlal eden otoriter önlemler olduğunu öne sürmüştür. AfD de Merkel hükümetinin aldığı önlemler için benzer ifadelerde bulunmuştur. Bu süreçte, Lega ve Vox kapanma karşıtı protesto eylemleri düzenlemiş ya da bu eylemlere destek vermişlerdir. İki parti de sıkı kapanma önlemlerinin ülke ekonomilerini çöküşün eşiğine getirdiğini savunmuşlardır (Meyer, 2020; Albertazzi, 2021; Martinez, 2020). Hatta Salvini ile bir grup Lega milletvekili parlamentoyu işgal eylemi yapmışlardır (Roberts, 2020a). Pandemi ile mücadele önlem önerilerini açıklayan Vox, pandemi ile mücadelede başarısız ilan ettiği Sanchez hükümetini devirmek için Parlamento'da güven oylaması düzenlenmesini sağlamış, ancak güvensizlik oyu için diğer partilerin hiç birinin desteğini alamamıştır (Vox, 2020; McMurtry, 2020). AfD ise eleştirel tutumuna karşın, yüksek sesli ve sürekli protesto eylemlerine girişmemiştir, bunda diğer örneklerle kıyaslandığında Alman hükümetinin sağlık krizini baştan itibaren etkin bir şekilde yönetmesinin büyük payı olmuştur. Ayrıca, AfD'nin bazı üyelerinin şiddet yanlısı söylemlerde bulunduğu ve partinin gençlik kanadının ırkçı gruplarla ilişki içinde olduğu gerekçesiyle Alman makamları tarafından parti hakkında inceleme başlatılması, AfD içindeki tartışma ve mücadeleleri körüklemiştir. Bu da parti yönetiminin dikkatini daha çok parti içi meselelere yöneltmesine yol açmıştır (Deutsche Welle, Mart 2021).

*Pandemi Popülizmin Sonunu Getirebilir mi? Batı Avrupa'daki Popülist
Radikal Sağ Partiler Üzerine Bir Değerlendirme*

RN salgın sürecine ilişkin Temmuz 2020'de yayınladığı ayrıntılı bir raporda Macron hükümetini halkı yanlış bilgilendirmek ve yönlendirmekle suçlamıştır (RFL, Temmuz 2020). RN lideri Le Pen alınan önlemlerin gerekliliğini sorgulamadığını belirtirken, hükümetin Mayıs 2020'den itibaren okulları kademeli olarak açma planına kapanma önlemlerinin erkenden terk edilmemesi gerektiği gerekçesiyle karşı çıkmıştır (Irish, 2020). Hükümet politikalarına gösterilen tepki konusunda diğer örneklerden oldukça farklı yerde duran parti ise PVV olmuştur. PVV, Rutte hükümetinin politikalarına destek vermekten kaçınırken, alınan önlemlerin sertleştirilmesini talep etmiştir. Ancak kendisiyle açıkça çelişecek şekilde, bir süre sonra kapanma önlemlerine karşı protestolar düzenlemiştir (Akkerman, 2020: 34).

Bu süreçte, popülist radikal sağın Avrupa şüpheci söylemi ile uyumlu olarak AB de eleştirilerden nasibini almıştır. Özellikle İtalya ve İspanya gibi pandeminin ilk dalgasının sert şekilde vurduğu ülkelerde kamuoyu araştırmaları bu dönemde AB'ye olan desteğin azaldığını ortaya koyarken, Lega gibi partiler ulusal hükümetin yanı sıra AB kurumlarını da hedef almışlardır (De Ghantuz Cubbe, 2020; Lazar, 2020). Komplo teorilerine meraklı olan popülist radikal sağ partiler, COVID-19 virüsünün menşei ile ilgili tartışmalarda da "dış güçler" söylemine başvurmuşlardır. RN bu virüsün kasıtlı olarak yayıldığını söylerken, bu konuda kesin deliller olmamasına karşın, Lega virüsün Çin Wuhan'daki laboratuvarlarda üretildiği iddiasını ısrarla savunmuştur (Open, Ocak 2021). Bu arada, popülistler göçmen karşıtlığı ve daha sıkı sınır kontrolleri konusunda ne kadar haklı olduklarının bu kriz ile bir kez daha teyit edildiğini öne sürmüşlerdir. Ayrıca, pandemiye karşı alınan önlemlere uyum konusu üzerinden de ulusun bir parçası olarak görmedikleri göçmenler ve mültecilere karşı her zaman kullandıkları ayrımcı dili yeniden üretmişlerdir. Örneğin, yerlilik ideolojisiyle uyumlu şekilde, RN bu süreçte "disiplinli Fransızlar" ve "kural tanımayan yabancılar" ayrımını öne çıkarmıştır (Chazel, 2020: 21). PVV lideri Wilders da Müslüman göçmenlerin kural tanımaz olduğunu ve yoğun bakım talebiyle hastaneleri doldurduğunu iddia etmiştir. Irkçı ve İslamofobik görüşlerini her fırsatta dile getiren Wilders, "Muhammed ve Fatima" yüzünden "Henk ve Ingrid"e hastanelerde yer kalmadığını savunmuştur (NL Times, Ekim 2020).

797

IJSl 14/2
Aralık
December
2021

Tablo 2: Etkinlikte Bulundukları Ülkelerin Hükümetlerinin Kriz Yönetimi Politikalarına İlişkin Popülist Radikal Sağ Partilerin Değerlendirmeleri

AfD (Almanya)	Angela Merkel hükümetinin aldığı önlemler otokratik niteliktedir, kişisel hak ve özgürlüklere zarar vermiştir.
RN (Fransa)	Emmanuel Macron hükümeti kriz yönetiminde yanılıcı ve başarısız olmuştur.
Lega (İtalya)	Guiseppe Conte hükümetinin önlemleri ekonomiye ve kişisel özgürlüklere zarar vermiştir. Kapanma önlemlerine son verilmelidir.
Vox (İspanya)	Pedro Sanchez hükümetinin aldığı önlemler otokratik niteliktedir, kişisel hak ve özgürlüklere zarar vermiştir.
PVV (Hollanda)	Mark Rutte hükümetinin önlemleri kamu sağlığı açısından yeterli olmamıştır / Önlemler özgürlükleri ve ekonomiyi tehdit eder niteliktedir.

798
IJSI 14/2
Aralık
December
2021

Kaynak: Bu tablo metnin bu kısmı içerisinde atıfta bulunulan kaynaklardan yararlanılarak yazar tarafından hazırlanmıştır.

Söylemlerinden de anlaşıldığı üzere, beş parti de hükümetlerinin pandemiyle mücadeleye yönelik uyguladıkları önlemleri eleştirmişlerdir. Öte yandan, söz konusu partiler hükümetlerin uyguladıkları kapanma önlemlerinin gerekliliği ile alınan önlemlerin ekonomi ve kişisel özgürlükler üzerinde yarattığı baskıyı öne çıkarmak arasında sıkışıp kalmışlardır. Bu süreçte sınır kontrollerinin sıkılaştırılması ve göç politikalarının sertleştirilmesi gibi konulara vurgu yaparak, pandemiyi popülist radikal sağ söylemlerini desteklemek için kullanmaya çalışsalar da, söz konusu partiler sağlık krizinin yarattığı yeni koşullar ve kriz yönetim sürecinin dayattığı gereklilikler karşısında gözle görülür şekilde bocalamışlardır. Pandeminin patlak verdiği Bahar 2020'den bu yana popülistler hükümet politikalarına yönelik olarak her zaman aynı tepkileri vermemişlerdir. Ayrıca, PVV örneğinin gösterdiği gibi, pandemi sürecinde aynı partinin farklı zamanlarda birbiriyle açıkça çelişen tutumlar aldığı da olmuştur. Gerek bu çelişkili tutumlar gerekse kriz zamanlarında sıkça rastlanan bayrak etrafında toplanma etkisi nedeniyle söz konusu partilere olan seçmen desteğinde gerilemeler olmuştur (Tablo 3).

Pandemi Popülizmin Sonunu Getirebilir mi? Batı Avrupa'daki Popülist Radikal Sağ Partiler Üzerine Bir Değerlendirme

Tablo 3: Popülist Radikal Sağ Partilerin COVID-19 Pandemisi Öncesi ve Sonrasında Sahip Olduğu Seçmen Desteği Oranları (%)

Tarih	AfD (Almanya)	RN* (Fransa)	Lega (İtalya)	Vox (İspanya)	PVV ⁵ (Hollanda)
COVID öncesi	% 14 (Ocak 2020)**	% 45 (Eylül 2019)	% 29 (Ocak 2020)	% 18 (Ocak 2020)	% 11 (Ekim 2019)
COVID sonrası	% 10 (Eylül 2020)	% 41 (Eylül 2020)	% 27 (Eylül 2020)	% 10 (Eylül 2020)	% 12,7 (Kasım 2020)

Kaynaklar: <https://www.schroders.com/en/insights/economics/has-covid-19-killed-off-populism-in-europe/> ve <https://depeiling.eenvandaag.nl/zetelverdeling/123?percentage=1> kaynaklarından yazar tarafından derlenmiştir (Erişim Tarihi 30.05.2021). *Cumhurbaşkanlığı seçiminde RN adayının ikinci tura kalması durumunda, RN adayını destekleyeceğini belirten seçmen oranıdır. ** Kamuoyu yoklama tarihleri parantez içinde gösterilmiştir.

Peki, seçmen desteğindeki bu gerileme, krizlerden kazançlı çıkmaya alışkın olan popülist radikal sağ partilerin pandemi etkisiyle kaçınılmaz bir gerileme içine girmiş olduğu anlamına mı gelmektedir?

⁵ Hollanda bu tablodaki ülkeler arasında Covid-19 pandemisi etkisi altında genel seçimlerin yapıldığı ilk ülke olmuştur. Mart 2021'de yapılan seçimlerde PVV % 10,8 oranında oy alabilmiştir. 2017 seçimlerinde elde ettiği %13,1'lik oy oranıyla karşılaştırıldığında, PVV'nin görece gerilemesini sadece pandemi etkisine bağlamak doğru olmayacaktır. Thierry Baudet'in liderliğini yaptığı ve seçimlere ilk kez 2017'de katılan Demokrasi Forumu (*Forum voor Democratie* - FvD) da son seçimlerde oylarını yükseltmiştir. Popülist radikal sağ kulvarda PVV'nin rakibi olarak görülebilecek bu partinin PVV seçmenlerinin ne kadarını kendine çektiğinin ortaya konması gerekmektedir. Ancak, Tablo-1'de görüldüğü gibi, PVV son üç seçimde oylarını % 10 bandının üstünde tutmayı başarmıştır.

4. POPÜLİZMİN CAN ÇEKİŞTİĞİ DOĞRU MU?

Pandeminin popülist radikal sağ partiler üzerindeki etkisi çok yönlü ve kapsamlı bir incelemeyi gerektirmektedir. Çünkü bütün popülist radikal sağ partiler pandemiye aynı tepkiyi vermediği gibi, pandeminin onlar üzerindeki siyasi etkileri de aynı şekilde olmamıştır. Bu partilerin pandemi sürecinde söylem ve eylemleri arasında ortaya çıkan çelişkilerin ve Trump örneğinde olduğu gibi hem hükümette olan hem de salgınla mücadelede başarısız bir sınav veren bir örneğin etkisiyle, pandeminin popülizmi öldürdüğü iddiası son derece abartılı ve yanıltıcıdır. Pandemi hükümette olan tüm popülistlere zarar vermemiştir. Doğu Avrupa'da Macaristan ve Polonya gibi ülkelerdeki popülist iktidarlar otoriter yönetimlerini pekiştirmek için pandemiye fırsata çevirmişlerdir (Meyer, 2020). Batı Avrupa'daki popülist radikal sağ partilerin yaşadığı gerilemenin ise geçici olduğunu düşünmek için pek çok neden bulunmaktadır.

Her şeyden önce, yukarıda söz ettiğimiz nedenlerle krizin kısa vadeli etkilerinden yola çıkarak yapılacak analiz ve tahminler aceleci olma riski taşımaktadır. Üstelik pandemi sürecinde muhalefette olan popülist radikal sağ partilerin pandemiden yıpranmış olarak çıkması muhtemel olan ana akım partilere karşı yarışacakları unutulmamalıdır. Dolayısıyla, mevcut krizin talep temelli faktörlere olan etkisi irdelendiğinde, arz temelli faktörlerin de yeni dönemde nasıl şekillenebileceğine dair daha isabetli çıkarımlarda bulunulabilir. Elbette bu ilişki etkileşimsel niteliktedir ve ilgili partilerin yeni koşulları lehlerine kullanıp kullanamayacakları, nihayetinde faaliyet gösterdikleri siyasal sistem içinde onların örgütsel imkân ve becerilerine göre belirlenecektir. Popülist söylem yeni dönemde de yukarıda belirtilen dört temel mesele etrafında şekillenecektir. Pandeminin orta ve uzun vadede bu öğeleri seçmenlerin gözünde daha da hassas hale getirmesi pekâlâ mümkün görünmektedir.

Pandemi süreci mevcut ekonomik, sosyal ve kültürel fay hatlarını derinleştirmektedir. Avrupa bir süredir teknolojik yeniliklerin ekonomideki dijitalleşme eğilimini teşvik ettiği, ortaya çıkan yeni sosyo-ekonomik dinamiklerin kitlelerin adaptasyon ihtiyaçlarını artırdığı bir yapısal dönüşüm içerisindedir (Kalaycıoğlu, 2021: 52-53). Pandemi Avrupa'nın da bir parçası olduğu bu dönüşümün dinamiklerini hızlandırmakta ve toplumsal maliyetlerini gözle görülür şekilde artırmaktadır. Pandemi sürecinde dükkân/atölye

Pandemi Popülizmin Sonunu Getirebilir mi? Batı Avrupa'daki Popülist Radikal Sağ Partiler Üzerine Bir Değerlendirme

sahibi küçük işletmeler iflasa sürüklenirken, çevrimiçi alışveriş sitelerinin iş hacmi hızla artmaktadır (Meyer, 2021). Mavi yakalılar arasındaki işsizliğin yanı sıra, genç nüfustaki yüksek işsizlik ciddi bir sorun olmaya devam etmektedir. Ekonomideki dijitalleşme orta sınıflar arasında iş ve statü kaybı endişesini de körüklemektedir (Movarelli, 2020). Dolayısıyla, bugüne kadar özellikle mavi yakalılar ve küçük işletme sahiplerinden destek gören popülistlerin artan ekonomik endişeler nedeniyle, oylarını seçmen tabanlarını genişleterek artırması daha da mümkün hale gelmektedir.

Pandemi sürecinde kültürel ve ekonomik nedenlerle “göç az ya da çok ama mutlaka azaltılmalı” diyenlerin oranı Yunanistan’dan Polonya’ya, İsveç’ten İtalya’ya kadar bütün Avrupa ülkelerinde artmıştır. Önümüzdeki dönemde göçün güvenleleştirilmesi eğiliminin kamu sağlığı güvenliği boyutunu da içerecek şekilde sürmesi beklenebilir. Komplo teorilerine güç verebilecek popülist görüşlere kamuoyu desteğinde kısmen azalma gözlemlense de bu konuda oranlar yine de çok yüksektir. Örneğin, “çıkar çevreleri ülkemizin gelişmesini engelliyor” görüşü İspanya ve İtalya’da % 69 gibi son derece yüksek bir orana sahiptir. Bu oran Fransa’da % 64, Almanya’da % 48 seviyesinde bulunmaktadır (Henley, Duncan, 2020). Bu arada, siyasal sisteme olan güven oranının son derece düşük olması da yalan haberlerin ve komplo teorilerinin prim yapmasını kolaylaştırmaktadır (Lowles, 2021).

Son olarak, ilk aylardaki bayrak etrafında toplanma etkisinin zayıflamasıyla beraber, özellikle Fransa ve İtalya’da hükümet politikalarına yönelik eleştiriler yoğunlaşmıştır. Fransızların % 61’i Macron hükümetinin sağlık krizini başarıyla yönetemediğini ifade ederken, İtalya’da Conte hükümeti ise salgının yarattığı ekonomik tahribatla mücadele konusunda yetersiz kaldığı gerekçesiyle, salgından sadece birkaç ay sonra farklı toplumsal kesimlerin yoğun eleştirisine maruz kalmıştır (Cook, 2020; Roberts, 2020b).⁶ Pandemi

⁶ AB’nin pandeminin olumsuz sonuçları ile mücadele amacıyla hazırladığı kurtarma paketi konusunda İtalya’daki koalisyon hükümeti içerisinde yaşanan anlaşmazlık sonrası, Conte Hükümeti Ocak 2021’de istifa etmiştir. Şubat 2021 tarihinde Mario Draghi başbakanlığında altı partili yeni bir koalisyon hükümeti kurulmuştur. Bu partiler arasında Lega da yer almıştır (Anadolu Ajansı, Şubat 2021).

sürecinin ilk zamanlarında hükümete yönelik sert tepkiler göstermekten uzak duran AfD ise Eylül 2021’de gerçekleştirilecek Almanya federal seçimleri öncesi göç karşıtı tavrını daha da sertleştirmiştir. AfD insan haklarına tamamen aykırı olsa da göçmen ailelerin birleşmesine hiçbir şart altında izin vermeyeceğini ilan etmiştir. Ayrıca, pandemi önlemlerinin yönetici elitin “koru siyaseti”nin bir ürünü olduğunu iddia ederek, söz konusu önlemleri bir an önce kaldırmayı ve aynı zamanda AB’den çıkmayı vaat etmiştir. AfD pandemi sürecinde kimlik ve ekonomi konularıyla ilgili daha da artan korku ve endişelerden yararlanmayı ummaktadır (France24, 2021).

802

IJSI 14/2
Aralık
December
2021

SONUÇ

COVID-19 pandemisinin yarattığı kendine özgü koşullar nedeniyle popülist radikal sağ partilere olan kamuoyu desteği gerilese de bu durumun geçici olduğunu düşünmek için pek çok neden bulunmaktadır. Sağlık krizi sona erdiğinde geride popülist radikal sağ partiler için son derece elverişli bir ortam bırakacaktır. Medya görünürlükleri yüksek olan ve sosyal medyayı da ustalıkla kullanan popülistlerin, önümüzdeki dönemde artan toplumsal endişeleri ve kutuplaşmaları daha da körüklemesi ve bundan siyasal kazanç sağlaması kuvvetle muhtemeldir. Göç politikaları konusunda pek çok Batı Avrupa ülkesinde ana akım partiler popülist radikal sağ görüşlerine uyum sağlamak durumunda kalmıştır. Pandemi sonrası dönemde kamu sağlığı güvenliğini korumak adına göç politikalarının daha da sıkılaştırılması ve derinleşmekte olan sosyo-ekonomik eşitsizliklerin etkisiyle daha da artması olası işsizlik oranlarının “yozlaşmış elitler” söylemine güç vermesi beklenebilir. Büyüyen sorunların sorumlusu aranırken, popülistlerin AB’ye yönelik eleştirilerinin dozunu artırması da kuvvetle muhtemeldir.

Pandeminin yarattığı sağlık krizinin bir ekonomik ve siyasi krizi körüklememesi için ulusal hükümetlerin ve AB kurumlarının aktif bir çaba içinde olduğu görülmektedir. AB pandemisinin yarattığı ekonomik ve sosyal zararın hafifletilmesi için 750 milyar Avroluk kurtarma paketi oluştururken, ulusal hükümetler de hem kendi imkânları hem de AB yardımlarını esas alarak ekonomik önlem ve destek paketleri açıklamaktadır (European Commission Recovery Plan, 2020). Ancak bu çabaların kapitalizmin yapısal dönüşümüyle

*Pandemi Popülizmin Sonunu Getirebilir mi? Batı Avrupa'daki Popülist
Radikal Sağ Partiler Üzerine Bir Değerlendirme*

birlikte pandeminin son dönemde yarattığı ekonomik tahribata ne denli merhem olacağı belirsizliğini korumaktadır.

Bu belirsizlik ortamında son bir yılda oylarındaki gerilemeye karşın İtalya'da Lega hala seçim galibiyetine en yakın parti konumundadır. Üstelik son aylarda radikal sağ İtalya'nın Kardeşleri Partisi (*Fratelli D'Italia*) İtalya'da üçüncü parti konumuna yükselmiştir (Varrella, 2021). Almanya'da Eylül 2021'de düzenlenecek genel seçimlerde AfD'nin büyük bir atılım yapması zor gözükse de Fransa'da Nisan 2022'de yapılacak cumhurbaşkanlığı seçimlerinde RN lideri Marine Le Pen'in başarı şansı hiç olmadığı kadar yüksek görünmektedir. Üstelik Le Pen seçim başarısını artırmak amacıyla parti liderliğinden ayrılp, kucaklayıcı bir lider imajına bürünerek şimdiden cumhurbaşkanlığı adaylığını açıklamıştır (Perspektif, Nisan 2021). İtalya ve Fransa gibi AB'nin merkezi ülkelerinde popülist radikal sağ partilerin seçimlerden zaferle çıkmaları ise mevcut sorunları çözmek bir yana, içe kapanma ve otoriterleşme yönündeki eğilimlerin kıta genelinde güçlenmesine yol açabilir.

803

IJSl 14/2
Aralık
December
2021

KAYNAKÇA

Abts, Koen; Rummens, Stefan (2007). "Populism versus Democracy". *Political Studies*, 55(6), 405-424.

Akkerman, Tjstke (2020). "The Netherlands", Katsambekis, Giorgos; Stavrakakis, Yannis (Der.). *Populism and the Pandemic - A Collaborative Report*, https://www.researchgate.net/publication/342205771_Populism_and_the_Pandemic_A_Collaborative_Report, 34-36, (Erişim Tarihi: 10.05.2021).

Aknur, Müge (2020). "Almanya'da Radikal Sağın Yükselişi: Almanya İçin Alternatif Partisi, Popülizm ve Demokrasi". *International Journal of Social Inquiry*, 13(2), 415-446.

Aknur, Müge; Saylan, İbrahim (2021). *Batı Avrupa'da Popülist Radikal Sağ Partiler*. Ankara: Nobel Yayınları.

Albertazzi, Daniele (2021). "Untamed and Close to Power: How Europe's Populist Parties Are Navigating Coronavirus", <https://www.birmingham.ac.uk/research/perspective/untamed-europes-populist-parties-coronavirus.aspx> (Erişim Tarihi: 03.05.2021).

Art, David (2018). "The AfD and the End of Containment in Germany". *German Politics and Society*, 36(2), 76-86.

Betz, Hans-Georg ve Johnson, Carol (2004). "Against the Current-Stemming the Tide: The Nostalgic Ideology of the Contemporary Radical Populist Right". *Journal of Political Ideologies*, 9(3), 311-327.

Bobba, Guiliano; Nicolas Hubé (2021). "Covid-19 and Populism: A Sui Generis Crisis", Bobba, Guiliano; Nicolas Hubé (Der.). *Populism and the Politicization of the Covid-19 Crisis in Europe*, Palgrave Macmillan (E-Kitap), 1-16.

Brubaker, Rogers (2020). "Paradoxes of Populism During The Pandemic". *Thesis Eleven*, 1-15. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0725513620970804> (Erişim Tarihi: 02.05.2021).

Caramani, Daniele; Manucci, Luca (2019). "National Past and Populism: the Re-elaboration of Fascism and Its Impact on Right-wing Populism in Western Europe". *West European Politics*, 42(6), 1159-1187.

Chazel, Laura (2020). "France", Katsambekis, Giorgos; Stavrakakis, Yannis (Der.). *Populism and the Pandemic - A Collaborative Report*, https://www.researchgate.net/publication/342205771_Populism_and_the_Pandemic_A_Collaborative_Report 21-23, (Erişim Tarihi: 10.05.2021).

Cook, Cindi (2020). "France: 61% Feel Macron Failed in Pandemic", *Anadolu Ajansı*, <https://www.aa.com.tr/en/europe/france-61-feel-macron-failed-in-pandemic/2000239>, (08.10.2020), (Erişim Tarihi: 11.06.2021).

***Pandemi Popülizmin Sonunu Getirebilir mi? Batı Avrupa'daki Popülist
Radikal Sağ Partiler Üzerine Bir Değerlendirme***

“Covid-19, Salvini Dice (di nuovo) Che il Virus è Nato da Esperimenti Cinesi. Senza Alcuna Prova”, Open, , <https://www.open.online/2021/01/10/covid-19-salvini-virus-laboratorio-fake-news/> (10.01.2021), (Erişim Tarihi: Haziran 2021).

Dawsey, Josh (2021). “Poor Handling of Virus Cost Trump His Reelection, Campaign Autopsy Finds”, *The Washington Post*, https://www.washingtonpost.com/politics/poor-handling-of-virus-cost-trump-his-reelection-campaign-autopsy-finds/2021/02/01/92d60002-650b-11eb-886d-5264d4ceb46d_story.html, (02.02.2021), (Erişim Tarihi: 02.04.2021).

De Ghantuz Cubbe, Giovanni (2020). “Assessing the Political Impact of Covid-19 in Italy”, <https://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2020/09/29/covid-19-italian-politics/> (Erişim Tarihi: 03.05.2021).

de Lange, Sarah (2007). “New Winning Formula? The Programmatic Appeal of the Radical Right”. *Party Politics*, 13(4), 411-435.

Devlin, Kat; Mordecai, Mara. “Supporters of European Populist Parties Stand Out on Key Issues from EU to Putin”, *Pew Research Center*, <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/11/18/supporters-of-european-populist-parties-stand-out-on-key-issues-from-eu-to-putin/>, (18.11.2019), (Erişim Tarihi: 03.05.2021).

Eatwell, Roger (2003). “Ten Theories of the Extreme Right”, Merkl, Peter H.; Weinberg, Leonard (Der.). *Right-wing Extremism in the Twenty-first Century*, London: Frank Cass, 47-73.

European Commission, European Recovery Plan, 2020, https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_en (Erişim Tarihi: 01.06.2021).

“German Election: Merkel Wins Fourth Term, AfD Nationalists Rise”, *BBC*, <https://www.bbc.com/news/world-europe-41376577>, (25.09.2017), (Erişim Tarihi: 14.06.2017).

“Germany Places Entire far-Right Under Surveillance – Reports”, *Deutsche Welle*, <https://www.dw.com/en/germany-places-entire-far-right-afd-under-surveillance-reports/a-56757489>, (03.03.2021), (Erişim Tarihi: 11.06.2021).

“Germany’s Far-right, Anti-immigrant AfD Calls for End to Covid-19 Restrictions”, <https://www.france24.com/en/europe/20210411-germany-s-far-right-anti-migrant-afd-calls-for-end-to-covid-19-restrictions>, (11.04.2021), (Erişim Tarihi: 15.06.2021).

Ghiles, Francis (2019). “Vox Reinvents History to Claim ‘Reconquista of Spain’”, *The Arab Weekly*, <https://theArabweekly.com/vox-reinvents-history-claim-reconquista-spain>, (17.11.2019), (Erişim Tarihi: 14.06.2021).

Gonzalez Enriken, Carmen; Rinken, Sebastian (2021). “Spanish Public Opinion on Immigration and the Effect of Vox”. *Elcano Royal Institute*, http://www.realinstitutoelcano.org/wps/portal/rielcano_en/contenido?WC_M_GLOBAL_CONTEXT=/elcano/elcano_in/zonas_in/ari46-2021-

805

IJSl 14/2
Aralık
December
2021

gonzalez-enriquez-rinken-spanish-public-opinion-on-immigration-and-the-effect-of-vox (Erişim Tarihi: 14.06.2021).

Henley, Jon ve Duncan, Pamela (2020). "European Support for Populist Beliefs Falls, YouGov Survey Suggests", *Guardian*, <https://www.theguardian.com/world/2020/oct/26/european-support-for-populist-beliefs-falls-yougov-survey-suggests>, (26.10.2020), (Erişim Tarihi: 05.05.2021).

Högl, Maximilian; Hackenesh, Christine (2020). "Ideology vs Crisis Management - Why the Corona Virus is Particularly Difficult for Right-Wing Populist Governments", https://www.die-gdi.de/uploads/media/German_Development_Institute_Hoegl_Hackenesh_Stockemer_15.06.2020.pdf (Erişim Tarihi: 03.05.2021).

Irish, John (2020) "Defying French Lockdown, Le Pen Places May Day Wreath as Macron Urges Unity", Reuters, <https://www.reuters.com/article/uk-health-coronavirus-france-mayday-idUKKBN22D4UP>, (01.05.2020), (Erişim Tarihi: 01.06.2021).

"İtalya'da Mario Draghi Yeni Hükümeti Kurdu", *Anadolu Ajansı*, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/italyada-mario-draghi-yeni-hukumeti-kurdu/2143279>, (12.02.2021), (Erişim Tarihi: 10.06.2021).

Kalaycıoğlu, Ersin (2021). *Halk Yönetimi: Demokrasi ve Popülizm Çatışmasında Dünya*. Ankara: Efil Yayınları.

King, Esther (2017). "Matteo Salvini: Islam Incompatible with European Values", *Politico*, <https://www.politico.eu/article/matteo-salvini-islam-incompatible-with-european-values/>, (03.01.2017), (Erişim Tarihi: 14.06.2021).

Kotroyannos, Dimitrios vd. (2018). "South European Populism and as a Consequence of the Multidimensional Crisis? The Cases of SYRIZA, PODEMOS and M5S". *European Quarterly of Political Attitudes and Mentalities*, 7(5), 1-18.

Kriesi, Hanspeter; Pappas, Takis (2015). "Populism in Europe During Crisis: An Introduction", Kriesi, Hanspeter; Pappas, Takis (Der.). *European Populism in the Shadow of the Great Recession*, Colchester: ECPR Press, 1-19.

Lazar, Marc (2020). "Italy, Coronavirus and the European Union", <https://www.institutmontaigne.org/en/blog/italy-coronavirus-and-european-union> (Erişim Tarihi: 30.04.2021).

"Leader of French Far-Right Says Government Lied, Concealed Covid Failures", <https://www.rfi.fr/en/france/20200729-leader-of-french-far-right-says-government-lied-concealed-covid-failures-marine-le-pen-macron>, (29.07.2020), (Erişim Tarihi: 10.06.2021).

**Pandemi Popülizmin Sonunu Getirebilir mi? Batı Avrupa'daki Popülist
Radikal Sağ Partiler Üzerine Bir Değerlendirme**

Lowles, Nick (2021). "Polling: Attitudes Across Europe", <https://www.hopenothate.org.uk/europeanstateofhate-polling/> (Erişim Tarihi: 05.05.2021).

"Marine Le Pen Cumhurbaşkanlığı İçin Adaylığını Açıkladı", *Perspektif*, <https://perspektif.eu/2021/04/11/marine-le-pen-cumhurbaşkanlığı-secimi-icin-adayligini-acikladi/>, (11.04.2021), (Erişim Tarihi: 27.05.2021).

Martinez, Elena. R. G. (2020) "Waving Spanish Flags, Vox Supporters Protests Against Madrid Lockdown", *Reuters*, <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-spain-protests-idUSKBN26X1K7>, (12.10.2020), (Erişim Tarihi 10.06. 2021).

Mazzoleni, Gianpietro (2008). "Populism and the Media", Albertazzi, Daniele; McDonnell, Duncan (Der.). *Twenty-First Century Populism, the Spectre of Western European Democracy*, New York: Palgrave Macmillan, 48-64.

McMurtry, Alyssa (2020) "Spanish Government Survives No-Confidence Vote", *Anadolu Ajansı*, <https://www.aa.com.tr/en/europe/spanish-government-survives-no-confidence-vote/2015556>, (22.10.2020), (Erişim Tarihi: 25.05.2021).

Meyer, Brett (2020). "Pandemic Populism: An Analysis of Populist Leaders' Responses to Covid-19", <https://institute.global/sites/default/files/articles/Pandemic-Populism-An-Analysis-of-Populist-Leaders-Responses-to-Covid-19.pdf>, (17.08.2020), (Erişim Tarihi: 01.05.2021).

Meyer, Brett (2021). "Capitalising on a Crisis? Assessing the Impact of Covid-19 on Populist Parties in Western Europe", <https://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2021/03/16/capitalising-on-a-crisis-assessing-the-impact-of-covid-19-on-populist-parties-in-western-europe/>, (16.03.2021), (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

Moffitt, Benjamin (2015). "How to Perform a Crisis: A Model for Understanding the Key Role of Crisis in Contemporary Populism". *Government and Opposition*, 50(2), 189-217.

Mols, Frank; Jetten, Jolanda (2020). "Understanding Support for Populist Radical Right Parties: Toward a Model That Captures Both Demand-and Supply-Side Factors". *Frontiers in Communication*, 5, 1-13.

Morieson, Nicholas (2017) "Religion and Identity at the 2017 Dutch Elections", <https://www.e-ir.info/2017/03/26/religion-and-identity-at-the-2017-dutch-elections/> (Erişim Tarihi: 12.06.2021).

Movarelli, Margherita (2020). "The Success of Populism, Why It's All About the Middle Class", <https://www.euractiv.com/section/middle-ground-politics/opinion/the-success-of-populism-and-why-its-all-about-the-middle-class/> (Erişim Tarihi: 01.05.2021).

807

IJSl 14/2
Aralık
December
2021

Mudde, Cas (2017). "An Ideational Approach", Rovira Kaltwasser, Cristobal (Der.). *The Oxford Handbook of Populism*, Oxford: Oxford University Press, 27-47.

Mudde, Cas (2016). The Study of Populist Radical Right Parties: Towards a Fourth Wave, C-Rex Working Paper Series 1, <https://www.sv.uio.no/c-rex/english/publications/c-rex-working-paper-series/Cas%20Mudde:%20The%20Study%20of%20Populist%20Radical%20Right%20Parties.pdf> (Erişim Tarihi: 30.04.2021)

Mudde, Cas (2007). *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.

Müller, Jan-Werner (2016). *What is Populism?*. Pennsylvania: Pennsylvania Press.

Roberts, Hannah (2020a) "Salvini Occupies Italian Parliament in Lockdown Protest", *Politico*, <https://www.politico.eu/article/matteo-salvini-coronavirus-occupies-italian-parliament-in-lockdown-protest/>, (30.04.2020), (Erişim Tarihi 10.06.2021).

Roberts, Hannah (2020b) "Conte's Coronavirus Honeymoon Comes to a Close", *Politico*, <https://www.politico.eu/article/contes-coronavirus-honeymoon-comes-to-a-close/>, (05.05.2020), (Erişim Tarihi: 05.06.2021).

Roberts, Kenneth M. (2017). "Populism and Populist Parties", Rovira Kaltwasser, Cristobal vd. (Der.). *The Oxford Handbook of Populism*, Oxford: Oxford University Press, 287-304.

Rooduijn, Matthijs (2018). "What Unites the Voter Bases of Populist Parties? Comparing the Electorates of 15 Populist Parties". *European Political Science Review*, 10(3), 351-368.

Saylan, İbrahim (2021). "Batı Avrupa Siyasetinde Popülist Radikal Sağın Yükselişi", Aknur, Müge; Saylan, İbrahim (Der.). *Batı Avrupa'da Popülist Radikal Sağ Partiler*, Ankara: Nobel Yayınları, 5-38.

Taylor, Paul (2021). "Corona Politics Make the Boring Center Desirable Again", <https://www.politico.eu/article/coronavirus-europe-politics-make-boring-center-desirable-again/>, (14.04.2021), (Erişim Tarihi 03.05.2021).

van Kessel, Stijn (2015). *Populist Parties in Europe – Agents of Discontent?*. Houndsmill & New York: Palgrave Macmillan.

Varrella, Simona (2021). "Voting Intentions in Italy as of May 2021", <https://www.statista.com/statistics/1041559/voting-intention-in-italy/> (Erişim Tarihi: 15.05.2021).

Vasilopoulou, Sofia (2011). "European Integration and the Radical Right". *Government and Opposition*, 46(2), 223-244.

*Pandemi Popülizmin Sonunu Getirebilir mi? Batı Avrupa'daki Popülist
Radikal Sağ Partiler Üzerine Bir Değerlendirme*

Weyland, Kurt (2017). "A Political-Strategic Approach", Rovira Kaltwasser, Cristobal vd. (Der.). *The Oxford Handbook of Populism*, Oxford: Oxford University Press, 48-72.

Widfelt, Anders (2018). "The Growth of the Radical Right in Nordic Countries: Observations from the Past 20 Years", <https://www.migrationpolicy.org/sites/default/files/publications/TCM-RadicalRightNordicCountries-Final.pdf> (Erişim Tarihi: 03.06.2021).

"Wilders Sparks Outrage with Tweet over Covid, Minorities", *NL Times*, <https://nltimes.nl/2020/10/12/wilders-sparks-outrage-tweet-covid-minorities>, (12.10.2020), (Erişim Tarihi: 03.05.2021).

Wolf, Martin (2020). "Coronavirus Could Kill off Populism", *Financial Times*, <https://www.ft.com/content/3bcf2b5e-e5f1-48e4-bb15-cd29615a9198>, (29.06.2020), (Erişim Tarihi: 02.04.2021).

Vox (2020), "Crisis Nacional Coronavirus - Programa Protejamos España", <https://www.voxespana.es/programa-protejamos-espana> (Erişim Tarihi: 16.06.2021).

Yumul, Arus (2021). "Yine Bir Salgın, Yeni Bir Salgın". *İnsan & İnsan*, 28, 13-31.

809

IJSI 14/2
Aralık
December
2021

SUMMARY

Populist radical right parties have become one of the significant actors of contemporary European politics. These parties are considered to threaten democratic systems due to their exclusionary notion of identity and authoritarian political tendencies. While their rise is explained either through demand- or supply-side factors, there is a widespread consensus that crises positively contribute to these parties. Indeed, there are many examples which support this thesis in the cases of economic and political crises; however, the COVID-19 pandemic which broke out as a health crisis has not generated common and constant positive conditions for populist parties. Some even argue that the pandemic is bringing the end of populism. This study seeks to explore impediments caused by the health crisis in terms of populist radical right discourse and politics, responses of these parties to the crisis, as well as possible impact of the pandemic on their political prospects. In doing this, AfD (*Alternative für Deutschland* – Germany), RN (*Rassemblement National* – France), Lega (Italy), Vox (Spain) and (*Partij vor Vrijheid* – the Netherlands) are examined. These parties are chosen for the research since they represent major examples of their kind in their countries, and their home countries have economic and political weight in the European Union. Party leaders' statements, the reports produced by these parties during the pandemic, public opinion polls measuring electoral support for these parties are utilized in the conduct of the research.

This research shows that unlike the other types of crisis such as financial and refugee crises, the health crisis caused by the pandemic has posed some challenges to populist radical right parties. The COVID-19 pandemic has proved the importance of scientific knowledge in terms of protection of public health. Scientists who populists consider as part of "corrupt elite" have assumed a critical role in crisis management, thus invalidating typical anti-elite populist discourse. In addition to that, great majority of people in all countries examined in this study have tended to gather around the government due to the rally-round the flag effect. Populist radical right parties have responded to the crisis in different ways. While some claimed that the pandemic was exaggerated, others found the measures taken by their government insufficient. After a few weeks following the outbreak of the pandemic, they began to protest their governments in various ways. Consequently, they have faced some decreases in their electoral support.

Nevertheless, there are still some important reasons that make us think that populist radical right parties are not losing their power in politics. First of all, it has been less than two years since the pandemic had outbroken. Therefore, any impact analysis carries the risks of being grounded on short-term data. Parties in government have been worn out during the pandemic. Except for Lega which has participated in the current coalition of Italy formed in

*Pandemi Popülizmin Sonunu Getirebilir mi? Batı Avrupa'daki Popülist
Radikal Sağ Partiler Üzerine Bir Değerlendirme*

February 2021, none of populist radical right parties examined in this research has been in government during this period. Since the previous government experiences of Lega shows that the party could stay in the opposition even though it was in coalition, we may assume that these parties are likely to benefit from their opposition position in the next elections in their countries.

The five parties examined in this research will continue to securitize the migration issue, and this time by emphasizing the public health dimension of further migration. Besides the growing difficulties caused by the ongoing structural socio-economic transformation in Western European countries, economic hardships are likely to increase since the pandemic has led to the destruction in many economic sectors. The EU has provided a high-budget recovery plan which has so far pleased most of the member states. However, if economic difficulties deepen, Euroskepticism is also likely to increase. As it has been proven once again by the recent and alarming rise of populist radical right parties in Germany and Spain, populist radical parties have been increasingly threatening Western democracies. Moreover, various structural problems worsened by the pandemic should be expected to make this threat more pressing.

811

IJSl 14/2
Aralık
December
2021

